

KOKO KANSAN KANSALAIPOISTO

MENOSSA MUKANA JO VUODESTA 1899

Suomessa on 184 kansalaisopistoa, jotka toimivat jokaisen kunnan alueella. Kansalaisopistojen tavoitteena on vapaan sivistystyön lain mukaan edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista.

Kansalaisopisto tarjoaa kaikille tärkeitä kansalaistaitoja, sivistystä ja hyvinvointia. Se kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen ja osallistaa elävään kulttuuriin. Tarjontaan kuuluu taideaineiden, käsityön ja musiikin kursseja, kieli- ja kirjallisuuskursseja, kotitalouden, liikunnan ja tietotekniikan kursseja sekä yhteiskunnallisia aineita.

Vuosittain kansalaisopistojen kursseille osallistuu 650 000 kansalaista. Tämä on enemmän kuin missään muussa oppilaitosmuodossa. Yksi toiminnan pääperiaatteista on opetuksen tuominen lähelle ihmistä. Tästä johtuen opetus on usein hajautettu eri puolille kuntaa. Opetukseen voi osallistua kuka tahansa iästä ja koulutustaustasta riippumatta elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti.

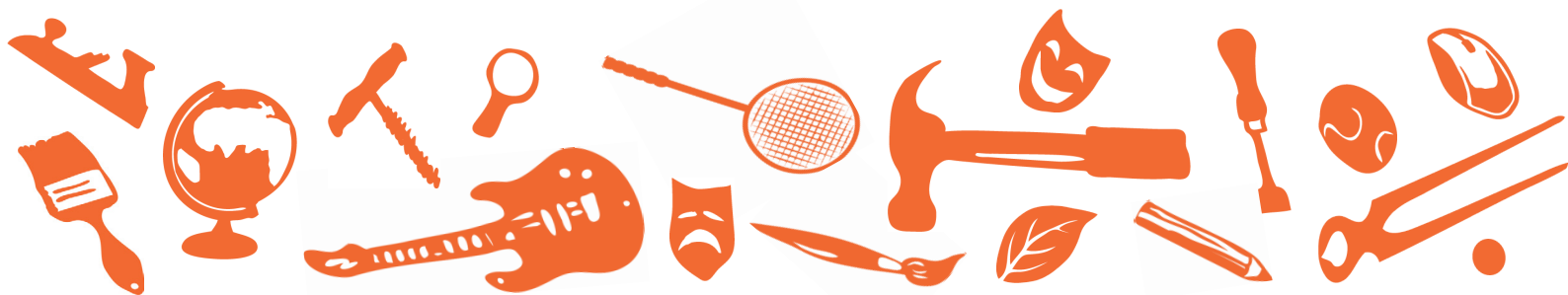
Kansalaisopistot vastaavat paikallisiin sivistystarpeisiin ja yhteiskunnallisiin muutoksiin. Esimerkiksi voimakkaasti lisääntynyt maahanmuutto on kasvattanut kansalaisopiston roolia kotouttajana.

Kansalaisopisto on monella paikkakunnalla merkittävä kulttuuritoimija ja kuntalaisten työllistäjä. Kurssien lisäksi opistot järjestävät erilaisia tapahtumia, konserteja, teatteriesityksiä ja taidenäyttelyitä. Kansalaisopistojen siipien suojissa toimii usein oma kuoro, orkesteri tai teatteriryhmä. Kansalaisopistot järjestävät myös taiteen perusopetusta (TPO), joka on tavoitteellisesti etenevää taidekasvatusta.

Parhaimmillaan opisto toimii avoimena kohtaamispaikkana ja kuntalaisten omana kulttuurikeskuksena, jossa luovuus pääsee valloilleen.

KANSALAIPOISTOT.FI

KUNTAVAALITEESIT 2017

TULEVAISUUDEN SIVISTYSKUNTA YLLÄPITÄÄ KAIKKIEN OSAAMISTA

Sote-uudistuksen myötä koulutus ja sivistys tulevat kuulumaan kunnan tärkeimpiin tehtäviin. Kansalaisopistolla on merkittävä rooli tulevaisuuden sivistyskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä. Koulutuksellisen tasa-arvon turvaamiseksi kansalaisopistopalvelut tulee säilyttää kaikkien saavutettavissa.

Kaikenikäisten ja eri taustaisten kuntalaisten oppimisesta ja osaamisesta on huolehdittava, eikä ketään saa päästää putoamaan tietoyhteiskunnan ulkopuolelle. Kansalaisopiston tuottamat hyödyt ovat tutkitusti* erityisen suuret alhaisen pohjakoulutuksen saaneiden kohdalla.

Kansalaisopiston vahvuus on sen helppo lähestyttävyyys ja toiminnan soveltuvuus kaiken ikäisille koulutustaustasta riippumatta. Toimintatavat ovat joustavia ja verkostot laajoja. Valmiita rakenteita ja osaamista hyödyntämällä sekä yhteistyötä tiivistämällä kansalaisopisto voi ottaa haltuun myös uudenlaisia tehtäviä.

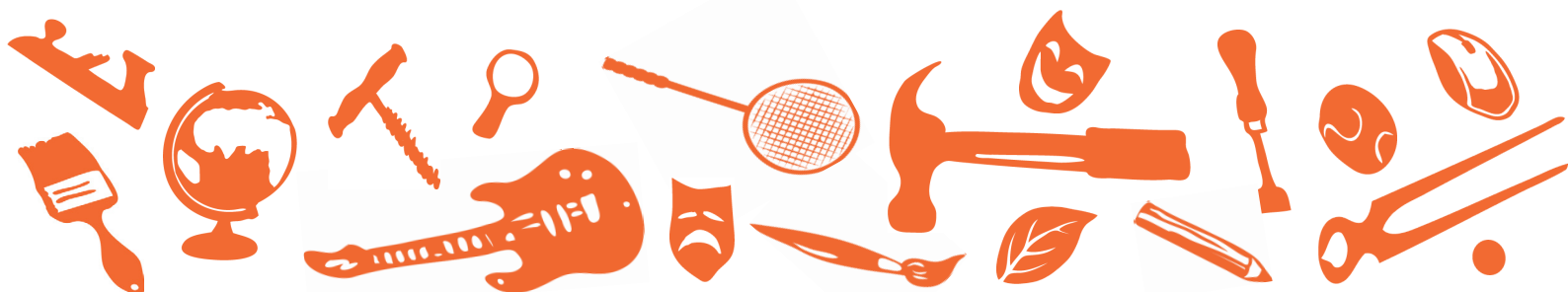
Kansalaisopiston roolia kannattaakin miettiä ennakkoluulottomasti kuntalaisten parhaaksi. Lasten, nuorten ja aikuisten taiteen perusopetuksen saavutettavuutta voidaan parantaa järjestämällä sitä entistä useammassa kansalaisopistossa. Kansalaisopisto voi toimia myös esimerkiksi aikuisten maahanmuuttajien perusopetuksen toteuttajana kunnassa. Kansalaisopiston potentiaali kunnan työntekijöiden ja luottamushenkilöiden täydennyskouluttajana kannattaa ottaa mahdollisimman tehokkaaseen käyttöön.

KANSALAI SOPISTO PITÄÄ KUNTALAISET KUNNOSSA KOKONAISVALTAISESTI

Vastuu ennaltaehkäisevästä sosiaali- ja terveystoiminnasta säilyy kunnilla, kun varsinaiset sosiaali- ja terveystoiminnat siirtyvät maakuntatasolle. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kansalaisopistossa on monipuolista ja tehokasta.

Kansalaisopisto tuo kuntaan elinvoimaa ja sen hyvinvointivaikutukset ovat merkittävät. Tutkimuksen* mukaan valtaosa opiskelijoista kertoo olevansa tyytyväisempiä elämäänsä ja kiinnostavansa enemmän huomiota terveyteensä kansalaisopisto-opiskelun myötä. Vaikutukset ulottuvat myös työhön ja perhe-elämään. Kansalaisopistossa opiskelevat kokevat jaksavansa työssään paremmin ja tukevansa lastensa opiskelua aiempaa enemmän. Kansalaisopisto on monille ikäihmisille ja työttömille tärkeä henkireikä.

Kansalaisopisto on mainio paikka työkykyä edistävän toiminnan järjestämiseen. Yksityiset ja kunnalliset työnantajat voivat tarjota työntekijöilleen työkykyä edistävänä toimintana kansalaisopiston kursseja, joilla on virkistävä, uutta luova ja eheyttävä vaikutus.

KANSALAIPOISTO ON UUSIEN JA VANHOJEN KUNTALAISTEN YHTEINEN OLOHUONE

Kunta tarvitsee aktiivisia kansalaisia, jotka ovat kiinnostuneita ympäristöstään, osallistuvat sen kehittämiseen ja ovat mukana vaikuttamassa asioihin omilla mielipiteillään ja teoillaan. Ihmiset kokevat tutkitusti* arvostavansa kansalaisopisto-opiskelun myötä muiden ihmisten näkemyksiä enemmän ja toimivansa aktiivisemmin lähialueensa hyväksi. Yhteiskunnan eheyden kannalta on tärkeää oppia tulemaan toimeen erilaisten ihmisten kanssa.

Niin maahanmuuttajat kuin maassamuuttajatkin löytävät kansalaisopistosta väylän uudelle paikkakunnalle kotiutumiseen. Kansalaisopisto on tärkeä maahanmuuttajien kotouttaja. Se tarjoaa aitoja kohtaamisia ja mahdollisuuksia niin suomen kielen, kulttuurin kuin yhteiskuntatietoudenkin oppimiselle. Osallisuus sitouttaa toimimaan yhteiskunnan hyväksi.

Kansalaisopisto tarjoaa matalan kynnyksen mahdollisuuksia monenlaisiin ihmisiin tutustumiseen. Yksinäisyyden vaikutukset ovat myrkyä yksilölle ja yhteiskunnalle. Ihmiset voivat hyvin, kun heillä on mahdollisuuksia mielekkäisiin sosiaalisiin kohtaamisiin.

PIDÄ HUOLTA KANSALAIPOISTOSTASI – RAHOITUS JA RESURSSIT KUNTOON

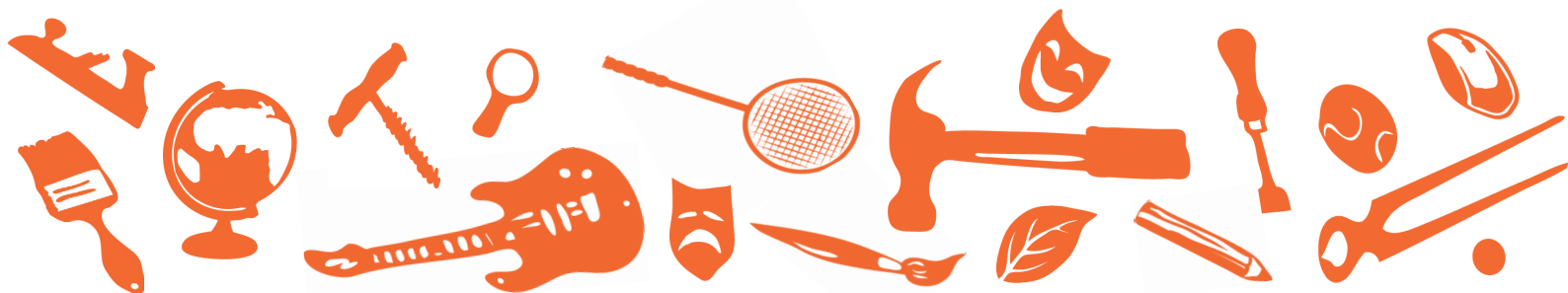
Viihtyisässä kunnassa on kehittyvä ja monipuolisia kuntapalveluita tuottava laadukas kansalaisopisto. Opistoon panostettu euro palaa tutkitusti* moninkertaisena takaisin kuntalaisille syntyvien hyvinvointivaikutusten myötä.

Vuodesta toiseen kansalaisopisto on yksi arvostetuimmista* kuntapalveluista. Hyvin hoidettu kansalaisopisto asianmukaisine ja turvallisine työtiloineen houkuttelee osaltaan uusia asukkaita ja tuo kuntaan elinvoimaa. Kunnan omistamien tilojen ja välineiden tehokas yhteiskäyttö on taloudellisesti järkevää ja mahdollistaa kansalaisopiston entistä laajemman toiminnan.

Kansalaisopistossa on tuntiopettajien myötä kevyt henkilöstörakenne sekä poikkeuksellisen laaja-alainen asiantuntemus. Nämä ja kevyt hallinto takaavat, että kansalaisopistotoiminta on kustannustehokasta. Tämän osaamisen ylläpitämiseen kunnan kannattaa panostaa.

Kansalaisopistojen toiminnan perusrahoitus tulee valtiolta suoriteperusteisena valtionosuutena. Tämän lisäksi kansalaisopistoa rahoitetaan kuntien tai muun ylläpitäjän omalla rahoitusosuudella. Loput katetaan opiskelijoilta kerättävillä kurssimaksuilla. Kunnan osuus rahoituksesta on taatava, jotta kurssimaksut pysyisivät lain edellyttämällä tavalla kohtuullisina ja kaikkien kukkaroilte sopivina.

Kunnan palvelurakenteita on ajateltava rohkeasti uusista näkökulmista ja mietittävä, minkälaisia uusia tehtäviä kansalaisopisto voisi ottaa toteutettavakseen. Myös yksityiset kansalaisopistot tulee ottaa tiiviimmin osaksi kunnallista palveluketjua.

KUNTAPÄÄTTÄJÄN TARKISTUSLISTA

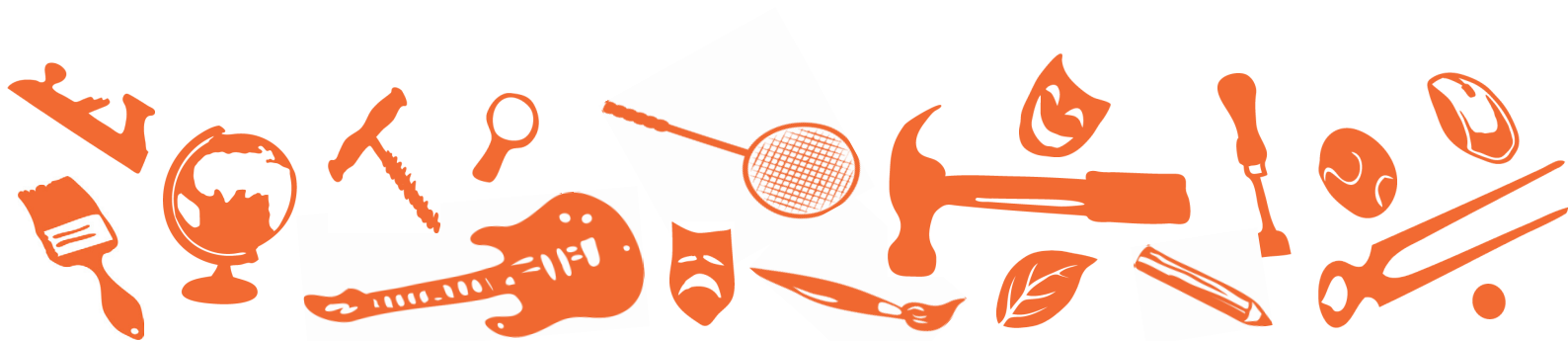

KANSALAIPOISTON KIVIJALKA KUNNOSSA

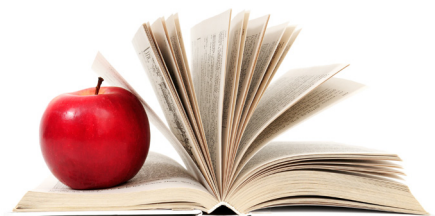
- Kansalaisopistopalvelut ovat kaikkien saavutettavissa.
- Kaikkien kuntalaisten oppimisesta ja osaamisesta on huolehdittu.
- Kunnan osuus opistojen rahoituksesta on taattu ja näin kurssimaksut pysyvät lain edellyttämällä tavalla kohtuullisina sekä kaikkien kuntalaisten kukkaroille sopivina.
- Kansalaisopisto on laadukkaasti hoidettu ja sillä on tarkoituksenmukaiset sekä turvalliset työtilat.
- Opisto hyödyntää kunnan omistamia tiloja ja välineitä tehokkaan yhteiskäytön ansiosta.
- Yksityiset kansalaisopistot on otettu osaksi kunnallista palveluketjua.
- Niin uudet kuin vanhatkin kuntalaiset ovat ottaneet opiston yhteiseksi olohuoneekseen.

KANSALAIPOISTON UUDET ROOLIT HALLUSSA

- Kansalaisopistolle on tarjottu entistä suurempaa roolia kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.
- Kunnassa on mietitty, voisiko kansalaisopisto toteuttaa aikuisten maahanmuuttajien perusopetusta.
- Kansalaisopisto järjestää lasten, nuorten ja aikuisten taiteen perusopetusta aiempaa laajemmin.
- Yksityiset ja kunnalliset työnantajat tarjoavat henkilöstölleen kansalaisopiston kurseja tyky-etuna.
- Kunta tilaa kansalaisopistolta työntekijöidensä ja luottamushenkilöidensä täydennyskoulutusta.

KANSALAIPOISTO-OPISKELUN VAIKUTUKSIA

BeLL-tutkimukseen* osallistuneiden kokemia kansalaisopisto-opiskelussa saavutettuja myönteisiä muutoksia:

On tyytyväisempi elämäänsä
84 %

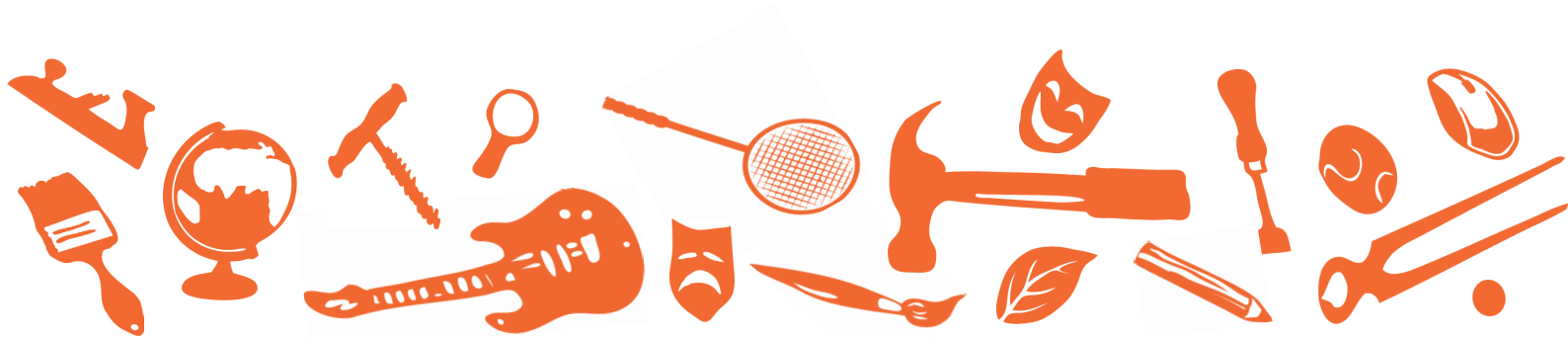
Kiinnittää enemmän huomiota terveiteensä
79,4 %

Voi työssään paremmin
61,7 %

Toimii aktiivisemmin lähialueensa hyväksi
45,7 %

Arvostaa muiden ihmisten näkemyksiä enemmän
86,7 %

Tukee enemmän lastensa opiskelua
76,7 %

EUROT EDELLÄ

EURO PALAA YLI KOLMINKERTAISENA TAKAISIN

Aikuiskasvatustieteen professori Jyri Mannisen (UEF) esitutkimuksessa* selvitettiin kansalaisopisto-opiskelun tuottamia taloudellisia hyötyjä. Esitutkimus on tehty Benefits of Lifelong Learning -tutkimuksessa (BeLL) löydettyjen suomalaisten kansalaisopisto-opiskelijoiden vastausten pohjalta ja tutkimuksessa tehdyt laskelmat perustuvat SROI-arviointimalliin (Social Return of Investment).

Kansalaisopisto-opiskelu tuottaa uutta osaamista, hyvinvointia ja mielihyvää. Vaikutukset tuottavat yksilön saamien hyötyjen lisäksi myös rahallista säästöä yhteiskunnalle. Kansalaisopistoon panostettu euro tuottaa opiskelijoille ja yhteiskunnalle noin 3–5 euron hyödyn. Hyöty muodostuu säästöjen ja tuottavuuden yhteissummasta:

Opiskelijan hyvinvointi lisääntyy opiskelun myötä.

Yhteiskunnan sosiaali- ja terveysmenot vähenevät.

Motivaatio itsensä kehittämiseen ja itsestään huolehtimiseen paranee.

Yksilön työelämätaidot kasvavat.

* Lähteet:

BeLL – Benefits of Lifelong Learning (2014)

Kansainvälinen aikuistutkimus PIAAC (2012)

Manninen, J. (2015). Suomi nousuun sivistystyöllä? Kansalaisopisto-opiskelun tuottamien hyötyjen taloudellinen merkitys -esitutkimus.

Pekola-Sjöblom, M. (2012). Kuntalaiset kunnallisten palvelujen arvioitsijoina. Suomen kuntaliitto.

Kuvitus kuvat Fotolia-kuvapankista: © Blankstock (rahapussi) ja © Serghei Velusceac (omena)

KoL

KANSALAIOPISTOJEN LIITTO KoL
MEDBORGARINSTITUTENS FÖRBUND MiF ry